

MB104 Matematika IV - 4. demonstrované cvičení

Jan Herman

12. března 2008

Obsah

- 1 Krátké opakování
- 2 Zbylo z minula
- 3 Polynomy
  - Racionální kořeny
  - Násobné kořeny

Co už byste měli umět

- **grupy** - podgrupy, homomorfismy, normální podgrupy, faktorgrupy
- **okruhy**
  - množina R se dvěma binárními operacemi $+$ a $\cdot$
  - neutrální prvky 0 (vůči $+$) a 1 (vůči $\cdot$)
  - $(R, +)$ je komutativní grupa
  - $(R, \cdot)$ je komutativní monoid (tj. asociativní, neutrální prvek)
  - distributivita
  - **obor integrity, těleso**
- **polynomy**
  - konečné součty mocnin neznámé
  - **kořen** - $f(a)=0$
  - **stupeň** polynomu - exponent nejvyšší mocniny neznámé

Co už byste měli umět

- **grupy** - podgrupy, homomorfismy, normální podgrupy, faktorgrupy
- **okruhy**
  - množina R se dvěma binárními operacemi $+$ a $\cdot$
  - neutrální prvky 0 (vůči $+$) a 1 (vůči $\cdot$)
  - $(R, +)$ je komutativní grupa
  - $(R, \cdot)$ je komutativní monoid (tj. asociativní, neutrální prvek)
  - distributivita
  - **obor integrity, těleso**
- **polynomy**
  - konečné součty mocnin neznámé
  - **kořen** - $f(a)=0$
  - **stupeň** polynomu - exponent nejvyšší mocniny neznámé

Co už byste měli umět

- **grupy** - podgrupy, homomorfismy, normální podgrupy, faktorgrupy
- **okruhy**
  - množina R se dvěma binárními operacemi $+$ a $\cdot$
  - neutrální prvky 0 (vůči $+$) a 1 (vůči $\cdot$)
  - $(R, +)$ je komutativní grupa
  - $(R, \cdot)$ je komutativní monoid (tj. asociativní, neutrální prvek)
  - distributivita
  - **obor integrity, těleso**
- **polynomy**
  - konečné součty mocnin neznámé
  - **kořen** - $f(a)=0$
  - **stupeň** polynomu - exponent nejvyšší mocniny neznámé

Zbylo z minula

Příklad 1

Dokažte, že $\mathbb{V}_4 = \{id, (1, 2) \circ (3, 4), (1, 3) \circ (2, 4), (1, 4) \circ (2, 3)\}$ je normální podgrupa grupy $(\mathbb{A}_4, \circ)$ (grupy sudých permutací na množině $\{1, 2, 3, 4\}$). Určete, jaké známé grupě je izomorfní faktorgrupa $\mathbb{A}_4/\mathbb{V}_4$. Sestrojte endomorfismus f grupy $\mathbb{A}_4$ (tedy homomorfismus $f : \mathbb{A}_4 \rightarrow \mathbb{A}_4$), jehož jádrem je $\mathbb{V}_4$.

Racionální kořeny polynomů

Věta

Má-li polynom $f = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a_0$ s celočíselnými koeficienty racionální kořen $\frac{p}{q}$ v nezkracitelném tvaru, potom $p|a_0$, $q|a_n$.

Příklad 2

Nalezněte všechny racionální kořeny polynomu
 $f = 12x^6 + 8x^5 - 85x^4 + 15x^3 + 55x^2 + x - 6 \in \mathbb{Z}[x]$.

Příklad 3

Nalezněte všechny racionální kořeny polynomu
 $h = 6x^6 - 25x^5 + 16x^4 + 10x^3 + 4x^2 + 35x - 6$.

Racionální kořeny polynomů

Věta

Má-li polynom $f = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a_0$ s celočíselnými koeficienty racionální kořen $\frac{p}{q}$ v nezkracitelném tvaru, potom $p|a_0$, $q|a_n$.

Příklad 2

Nalezněte všechny racionální kořeny polynomu

$$f = 12x^6 + 8x^5 - 85x^4 + 15x^3 + 55x^2 + x - 6 \in \mathbb{Z}[x].$$

Příklad 3

Nalezněte všechny racionální kořeny polynomu

$$h = 6x^6 - 25x^5 + 16x^4 + 10x^3 + 4x^2 + 35x - 6.$$

Racionální kořeny polynomů

Věta

Má-li polynom $f = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a_0$ s celočíselnými koeficienty racionální kořen $\frac{p}{q}$ v nezkracitelném tvaru, potom $p|a_0$, $q|a_n$.

Příklad 2

Nalezněte všechny racionální kořeny polynomu

$$f = 12x^6 + 8x^5 - 85x^4 + 15x^3 + 55x^2 + x - 6 \in \mathbb{Z}[x].$$

Příklad 3

Nalezněte všechny racionální kořeny polynomu

$$h = 6x^6 - 25x^5 + 16x^4 + 10x^3 + 4x^2 + 35x - 6.$$

Násobné kořeny

Příklad 4

Zjistěte násobnost kořene -1 polynomu

$x^5 - ax^2 - ax + 1 \in \mathbb{C}[x]$ v závislosti na parametru $a \in \mathbb{C}$.

Věta

Pokud má polynom $f = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a_0$ násobný kořen a (neboli $(x - a)^2 | f$), pak je a kořenem f i f' . Je-li f polynom nad oborem integrity, pak platí i opačná implikace.

Příklad 5

Najděte všechny alespoň dvojnásobné kořeny polynomu

$x^6 + 6x^5 + 15x^4 + 20x^3 + 12x^2 - 4$.

Násobné kořeny

Příklad 4

Zjistěte násobnost kořene -1 polynomu

$x^5 - ax^2 - ax + 1 \in \mathbb{C}[x]$ v závislosti na parametru $a \in \mathbb{C}$.

Věta

Pokud má polynom $f = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a_0$ násobný kořen a (neboli $(x - a)^2 | f$), pak je a kořenem f i f' . Je-li f polynom nad oborem integrity, pak platí i opačná implikace.

Příklad 5

Najděte všechny alespoň dvojnásobné kořeny polynomu

$x^6 + 6x^5 + 15x^4 + 20x^3 + 12x^2 - 4$.

Násobné kořeny

Příklad 4

Zjistěte násobnost kořene -1 polynomu

$x^5 - ax^2 - ax + 1 \in \mathbb{C}[x]$ v závislosti na parametru $a \in \mathbb{C}$.

Věta

Pokud má polynom $f = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a_0$ násobný kořen a (neboli $(x - a)^2 | f$), pak je a kořenem f i f' . Je-li f polynom nad oborem integrity, pak platí i opačná implikace.

Příklad 5

Najděte všechny alespoň dvojnásobné kořeny polynomu

$x^6 + 6x^5 + 15x^4 + 20x^3 + 12x^2 - 4$.

Násobné kořeny

Příklad 6

Nalezněte nejprve racionální a poté násobné kořeny polynomu $g = 4x^7 + 17x^6 + 32x^5 + 39x^4 + 28x^3 + 13x^2 + 2x \in \mathbb{Z}[x]$.